

**НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «НАУКОВИЙ СТИЛЬ МОВЛЕННЯ»
ЯК ВИБІРКОВИЙ КОМПОНЕНТ ЦИКЛУ ТРЕТЬОГО
ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Нікуліна Неля Василівна

завідувач кафедри українознавства ХНАДУ,

кандидат філологічних наук, доцент

e-mail: nykulina@ukr.net

Аспірантура ХНАДУ на сьогодні має великий арсенал навчальних дисциплін, що пропонуються як вибіркового компонента циклу третього освітньо-наукового рівня вищої освіти. Зі запропонованих навчальних курсів у 2023/2024 навчальному році дисципліни гуманітарної і соціально-економічної підготовки складають 23, 5%, на відміну від інших освітніх рівнів, наприклад на бакалавраті маємо лише 12, 6 % означених дисциплін. Принагідно зазначаємо, що з кожним роком статистично більшає кількість аспірантів, які обирають гуманітарну навчальну дисципліну «Науковий стиль мовлення», цього року її обрали 9 здобувачів другого року навчання.

Мета навчального курсу «Науковий стиль мовлення» полягає у вивченні системи стилістичних засобів сучасної української мови, визначення їхніх особливостей та функцій у науковому стилі, формуванні впевнених навичок правильно добирати необхідні мовні засоби залежно від жанру та призначення наукового тексту.

Після вивчення дисципліни здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (аспірант) повинен знати правила дотримання академічної доброчесності та заходи щодо попередження й виявлення плагіату; форми та жанри наукового мовлення; особливості стилістичного оформлення наукового тексту; мовні засоби вираження наукової думки; лексико-граматичні норми сучасного наукового стилю; основи культури мовлення на публічних заходах.

У перебізі вивчення дисципліни аспірант повинен уміти генерувати наукові ідеї державною мовою, моделювати наукові знання й організувати процес академічного письма; обирати оптимальні форми та жанри мовлення для подання наукової інформації; послуговуватися репрезентаційними й аргументаційними формами мовлення в академічній комунікації; створювати фрагменти текстів-розповідей, текстів-описів, текстів-міркувань, текстів-доказів, текстів-визначень, урахувати особливості їхньої побудови; вести наукову дискусію, доводити або спростовувати актуалізовані твердження.

Також важливо навчитися піддавати компресії чужий текст, групувати джерела, систематизувати матеріал, покликатися на авторитетних науковців, унормовано цитувати їхні позиції; правильно укладати науковий текст, використовуючи відповідні засоби вираження наукової думки; вільно користуватися спеціальними довідковими джерелами, зокрема термінографічними; вдосконалити мовні навички, що застосовуються як у навчально-науковій, так і власне науковій галузях спілкування; з'ясувати особливості пошуку й добору бібліографічних джерел і методи роботи з ними; готувати самостійні інформаційні повідомлення; вивчити основні принципи створення електронних презентацій та здобути навички підготовки презентаційних матеріалів до власних наукових виступів.

На заняттях навчального курсу «Науковий стиль мовлення» на особливу увагу заслуговують питання мовного оформлення наукових розвідок, тому працюємо над удосконаленням мови й стилю текстів дисертаційних досліджень. Можна констатувати, що причиною основного загалу передусім лексичних помилок у наукових роботах є «росіянізми» (слова чи мовні звороти, утворені за зразком російських мовних форм, що можуть зазнавати часткової адаптації до фонетичного складу чи словотворчих особливостей української мови). Чимало уваги приділяємо усному спілкуванню, вмінням вести дискусію й навичкам офіційної наукової комунікації під час захисту дисертаційної роботи. Поточний контроль з дисципліни здійснюється у формі усного і письмового опитування, виконання практичних завдань, тестів, написання есе, а підсумковий контроль – у формі заліку.